

REZUMAT TEZĂ DE ABILITARE

Population Health Inequalities

Inegalități sociale în starea de sănătate

Candidat: conf. univ. dr. SÁNTHA ÁGNES-RÓZSA

Universitatea Sapientia din Cluj Napoca/Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din Târgu Mureș/Departamentul de Științe Sociale Aplicate

Teza de abilitare își propune să evidențieze relevanța și originalitatea performanței științifice a candidatei, prin valorificarea rezultatelor cercetării în domeniul sociologie, în mod special în sociologia sănătății, și să prezinte planurile cu privire la activitatea științifică și didactică.

În străduința mea de a face dovada competenței în domeniul sociologiei, partea mai vastă a lucrării (Partea I.) conține rezultatele cercetării, ilustrate prin citări ample ale celor mai valoroase lucrări publicate în ultimii zece ani, concentrate pe trei arii tematice. În ceea ce privește Partea a II-a, aceasta schițează planurile de viitor imediat și pe termen mediu legate de cercetare și predare, precum și măsurile concrete ce au fost luate în scopul realizării acestor planuri.

Prima perioadă a carierei mele s-a axat pe teme predominant demografice, apoi însă, după lansarea programului de studii Servicii și politici de sănătate publică (Universitatea Sapientia din Cluj Napoca, Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din Târgu Mureș), m-am reorientat către teme sociologice legate de sănătate, și anume către determinantele sociale ale stării de sănătate. Cele trei arii tematice principale pe care le urmez sunt studierea inegalităților sociale, alfabetizarea în sănătate și discriminarea unor grupuri sociale.

În domeniul inegalităților sociale, pe lângă studierea aspectelor teoretice, am întocmit analize de date secundare, în scopul evidențierii/susținerii dezbaterilor teoretice prin date empirice actuale. Analiza impactului factorilor sociali asupra stării de sănătate a fost efectuată cu ajutorul bazelor de date publice internaționale, în mare măsură European Social Survey, respectiv subdiviziunile acesteia, procedură care permite replicarea studiului și analiza evoluției temporale ale fenomenului în cauză. Pentru viitor îmi propun replicarea și completarea acestor studii empirice pe plan european și regional.

În urma obținerii statutului de membru în Asociația Română de Sănătate Publică și Management Sanitar și, astfel, afilierea la European Public Health Association, interesul meu academic s-a îndreptat către studierea alfabetizării în sănătate ca factor mediator între statutul social și starea de sănătate. De asemenea, rețeaua mea profesională s-a îmbogățit considerabil

prin participarea la activitatea consorțiului Health Literacy in Childhood and Adolescence (HLCA, Germania). Studiul competențelor de sănătate ale adolescenților din școlile germane cu chestionarul HLS-EU-16 (Health Literacy Survey), adaptat acestui grup de vârstă, a rezultat în publicații în volume apărute la editura de prestigiu Springer Health, apreciată de un număr ridicat de citări internaționale. Totodată, am studiat despre nivelul cunoștințelor despre sănătate ale mamelor cu copii mici din regiunea Europei Centrale și de Est. Anul 2019 a fost marcat de ducerea la bun sfârșit a sondajului online în rândul mamelor din România, Ungaria și Slovacia, conținând chestionarul de evaluare subiectivă a competențelor, HLS-EU-16, respectiv cel de evaluare folosit în context clinic, BHLS (Brief Health Literacy Scale). Din rezultatele acestui sondaj cu o temă inovativă am redactat trei studii internaționale ca singur autor, respectiv ca prim autor, despre determinantele competențelor de sănătate (antecedente) și despre corelarea nivelului acestor cunoștințe cu nivelul conștientizării drepturilor pacienților (urmări). Rezultatele relevă vulnerabilitatea mamelor tinere, ale celor cu nivel de școlarizare scăzut și cu mai mulți copii, precum și îmbunătățirea competențelor de sănătate odată cu înaintarea în vârstă.

Impactul studiilor în domeniu a fost una remarcabilă, acestea fiind citate frecvent de comunitatea științifică internațională. Alfabetizarea în sănătate este un concept recent apărut în sociologia sănătății, situându-se la granița dintre științele sociale și ale sănătății. Din câte știu, aceste studii au fost singurele care au utilizat simultan instrumente de cercetare clinică și populațională. Relevanța rezultatelor este indiscutabilă, întrucât alfabetizarea în sănătate este strâns legată de starea de sănătate, iar în cazul mamelor, de starea de sănătate a copiilor. Studiile teoretice și empirice fundamentează măsurile politice care își propun îmbunătățirea sănătății populației.

A treia arie tematică o constituie un aspect extrem de important în studiul aplicat al bunăstării și al stării de sănătate, și anume experiențele de discriminare. În trecutul apropiat am studiat fenomenul percepțiilor de discriminare la nivel teoretic și empiric prin analiza unui sub-eșantion al populației vârstnice din baza de date European Social Survey 2022. Analiza face dovada creșterii nivelului percepțiilor de discriminare în rândul populației vârstnice, mai ales în statele sociale. Acest studiu reprezintă primul pas spre studierea discriminării în contextul sistemului de sănătate, și, în mod special, a consecințelor legate de sănătate.

Prezentarea activităților mele de cercetare evidențiază relevanța și originalitatea lucrărilor, precum și contribuția acestora la cunoștințele actuale din domeniul sociologiei, în mod special al sociologiei sănătății, contribuție care, ca acoperire teritorială, variază de la nivelul Europei, în ansamblu, până la regiunea Europei Centrale și de Est.

Partea a doua a tezei de abilitare prezintă planurile mele profesionale de viitor, pe termen scurt și mediu. În ceea ce privește activitatea de cercetare, aceste planuri vizează în primul rând studiul unor dimensiuni ale inegalităților sociale, cum ar fi situația minorităților etnice, a populațiilor vulnerabile, nu doar social ci și din punct de vedere al sănătății. Întrucât aceste grupuri sociale sunt sub-reprezentate în marile baze de date accesibile cercetătorilor, aceste teme vor fi dezbătute prin metode calitative și muncă de teren prin studii de dimensiuni mai reduse, pentru o mai adâncă înțelegere a fenomenelor studiate. De asemenea, voi avea în vedere continuarea studierii fenomenului discriminării și a consecințelor acestuia asupra stării de sănătate.

În ceea ce privește activitatea mea didactică, întotdeauna mi-am implicat studenții în activități de cercetare și am susținut cu mare entuziasm managementul tinerelor talente academice. Scopul meu este să continui aceste eforturi și să cresc vizibilitatea activității academice a studenților.

Deoarece activitatea științifică se impune a fi valorificată în politici de specialitate și în practică, îmi propun dezvoltarea planului de învățământ al programului de studii Servicii și politici de sănătate publică la Universitatea Sapiientia din Cluj Napoca, Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din Târgu Mureș. Totodată sunt hotărâtă să contribui la îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin formularea unor recomandări pentru politicile publice și de sănătate. Valorificarea rezultatelor cercetării prin crearea unor sinergii mai eficiente între cercetare și politici publice este o prioritate pentru viitorul meu academic.

Îmi propun, de asemenea, participarea la proiecte internaționale de parteneriat strategic în domeniul universitar pe teme ca: reconcilierea vieții profesionale cu cea familială, promovarea toleranței pentru minorități, crearea unui mediu de învățare care este favorabil sănătății. Prin aceste străduințe, doresc să contribui la valorificarea rezultatelor cercetării prin punerea lor în practică.

Nu în ultimul rând, doresc să finalizez manualul meu de sociologie generală pentru studenți, respectiv să creez materiale didactice inovative pentru predare online și blended learning/învățare mixtă.

06.05.2026